

Nr 125

Av herr Sörlin m. fl., *angående översyn av bestämmelserna om statsbidrag till skolskjutsar och inackordering av skolelever.*

(Lika lydande med motion nr 149 i Andra kammaren)

Statsbidrag till kostnaderna för skolskjutsar och inackordering regleras genom bestämmelserna i K. kung. 18 juni 1958 (nr 380). Jämfört med tidigare bestämmelser — K. kung. 30 juni 1947 (nr 346) ang. statsbidrag för anordnande av skolskjutsar åt skolpliktiga barn och K. kung. 17 juni 1943 (nr 538) ang. statsbidrag för inackordering av skolbarn i skolhem eller enskilda hem — innebar de nya bestämmelserna vissa förenklingar i administrativt avseende. Sådana åtgärder är tillfredsställande, och smärre avvikelser från de verkliga kostnaderna måste accepteras, när man ersätter detaljuträkningar med schablonbelopp. I regel brukar reduceringar på grund av generaliserande beräkningar mera slumpvis drabba både rika och fattiga kommuner, både tätorter och glesbebyggelse. De nya statsbidragsbestämmelserna och den därpå följande utvecklingen med befolkningsuttunning och ökade skjutskostnader har dock i särskilt hög grad drabbat kommuner med glesbygd.

I tidigare författning rörande statsbidrag till skolskjutsar (K. kung. 1947 nr 346, 2 §) fanns följande bestämmelser:

»Statsbidrag utgår med åtta tiondelar av skoldistriktets styrkta verkliga kostnader för skjutsarna — — —. Därest den utanordnande myndigheten finner, att kostnaderna överstiga vad som kan anses efter ortens förhållande skäligt eller att skjutsning kunnat utan avsevärd olägenhet anordnas för lägre kostnad genom anlitande av annat färdmedel än det använda, skall statsbidraget av myndigheten minskas till åtta tiondelar av den kostnads-summa, för vilken myndigheten anser skjutsning skäligen bort kunna anordnas.»

Nu gällande bestämmelser i K. kung. 1958:380 har följande lydelse:

»7 §, 1 mom. Statsbidrag till skolskjutsar utgår, om annat ej följer av vad nedan i denna paragraf sägs, med 80 procent av kommunens verkliga kostnad.

Finner länsskolnämnden, att skjutsningen kunnat anordnas till lägre kostnad, skall bidraget utgå med 80 procent av den kostnad nämnden finner skälig.

Anordnas skolskjuts för ett så ringa antal elever och på så lång sträcka, att bidrag till skjutsen med tillämpning av första och andra styckena skulle utgå med högre belopp än som skulle ha utgått enligt 3 mom. om eleverna varit inackorderade i enskilda hem och antalet inackorderingsdagar utgjort 1,2 gånger antalet skjutsdagar, må bidrag likväl endast om synnerliga skäl äro därtill överstiga sist avsedda belopp.

2. mom. För självskjuts — — —.

3. mom. Statsbidrag till kostnaderna för inackordering utgår per elev och dag med 3 kronor 25 öre vid inackordering i enskilda hem och med 3 kronor vid inackordering i elevhem.»

Som synes av ovanstående har i den nya kungörelsens anförda paragraf 1 mom., tredje stycket, införts en ny bestämmelse för maximering av statsbidraget. I förarbetena till lagen anføres att denna maximering innebär inskrivning i författningen av den praxis som redan tillämpats på grund av skolöverstyrelsens anvisningar. Det kan dock ej bestridas att ifrågavarande passus innebär en avsevärd skärpning av tidigare praxis, ett intryck som ytterligare styrkes av jämförelse mellan skolöverstyrelsens äldre och nu gällande anvisningar rörande skolskjutsar.

Denna maximeringsregel är från flera synpunkter olämplig. Den drabbar i regel kommuner med glesbebyggelse, vilka samtidigt ofta är landets fattigaste kommuner. Eftersom målsmännen motsätter sig inackordering och lämpliga inackorderingshem ej kan anskaffas, blir följderna att vissa kommuner på grund av sin geografiska struktur får avsevärt lägre statsbidrag än de 80 procent som övriga kommuner kan erhålla. Den pågående befolkningsuttunnningen på landsbygden och speciellt i Norrlands glesbygdskommuner gör att förhållandena försämras för varje år. Härtill kommer att det inackorderingspris, varpå ovannämnda maximering bygger, ligger avsevärt under de verkliga kostnaderna. Ett statsbidrag på kr. 3:25 i enskilt hem motsvarar med 80 procents bidrag ett inackorderingspris av kr. 4:06 per dag. Redan 1956 anförde länsstyrelsen i Västerbottens län i sitt remissyttrande över allmänna statsbidragsberedningens betänkande, att statsbidraget till inackordering i enskilda hem borde utgå med 4 kronor 50 öre per elev och dag. De kostnadsstegringar som sedan dess inträffat synes motivera ett statsbidrag om minst 5 kr. per elev och dag. Om statsbidraget höjdes till nämnda summa, skulle maximeringen av statsbidraget till skolskjutsar bli 6 kr. per elev och skjutsdag, varvid skjutskostnadernas bruttosumma finge uppgå till 7 kronor 50 öre per elev och skjutsdag. Härmed skulle en stor del av förekommande maximering elimineras.

Frågan om kommunernas ökade kostnader för skolskjutsar har observerats av bl. a. 1957 års skolberedning, vilken föreslår omedelbara åtgärder. Trots detta anför departementschefen i 1962 års statsverksproposition att han innevarande år icke ämnar föreslå några särskilda åtgärder utan att frågan bör lösas i större sammanhang. En snabbutredning i syfte att av-

hjälpa de värsta missförhållandena är dock önskvärd, så att partiellt beslut kunde fattas snarast. På grund av de olika geografiska förhållandena i vårt land synes det vara i hög grad olämpligt att reglera kostnaderna efter en riksmall, som missgynnar glesbygderna och speciellt övre Norrland. Nu pågående övergång till 9-årig skola markerar ytterligare detta missförhållande.

Med stöd av ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär en snabb översyn av nu gällande bestämmelser om statsbidrag till skolskjutsar och inackordering av skolelev i enskilda hem eller skolhem.

Stockholm i januari 1962

Thore Sörlin

Uno Hedström

Erik Olsson

Karl Damström

Hjalmar Nilsson

Erik Svedberg

Dagmar Ranmark

Lage Svedberg
